

Posudek

na diplomovou práci

Knihy finančních příkazů rady Starého Města pražského z let 1656 – 1677 a systém městského hospodářství po třicetileté válce

autor: Tomáš Dvořák

Katedra PVH a archivního studia
Filozofické fakulty UK, září 2007

Ke své diplomové práci si kolega Tomáš Dvořák vybral téma, které badatelé o Praze dlouhodobě opomíjejí. Jde o téma zabývající se hospodářstvím pražských měst. Téma je časově vymezeno složitým obdobím ovlivněným předchozími válečnými desetiletími, a to vzhledem k zachovaným archiváliím, které jsou předmětem zkoumání.

V úvodu, který obsahuje nástin dosavadního bádání u nás o problematice městského hospodářství v raném novověku v evropském kontextu, jsme krátce seznámeni s prameny k městskému hospodářství a pak již následují kapitoly věnované vlastní analýze daného tématu.

Nejprve se autor věnuje vývoji hospodářské správy pražských měst. Popisuje především systém hospodářské správy na Starém Městě pražském a systém úřadování, a to v hlavním hospodářském úřadu – tzv. šestipanském – a řadě specializovaných nižších úřadů, z nichž hlavní postavení měl úřad Mostu pražského. Rozborem hospodářské situace pražských měst se autor dostává k správním mechanismům městského hospodářství, především ke vztahu královský rychtář a město – vzhledem k jeho dohledu nad městským hospodářstvím, daným instrukcemi.

Významné místo zaujímá kapitola věnovaná pramenům k hospodářským dějinám Prahy, které dosud ležely na okraji badatelského zájmu – staroměstským knihám finančních příkazů z let 1656–1678, uloženým v Archivu hl. města Prahy. Vznik těchto knih, jak podotýká autor, vycházel z potřeby evidence dané ztřeštěnou státní kontrolou nad městským hospodářstvím za třicetileté války. I když se příkazy týkaly všech pražských měst, jsou tři zkoumané staroměstské knihy, vedle jednotlivin dochovaných v Archivu Národního muzea, jediným zachovaným pozůstatkem této praxe v Praze pro pobělohorské období. Autor rozebírá dochované rukopisy především po diplomatické stránce, paleografický podrobný rozbor by byl totiž, vzhledem k množství zápisů, nereálný.

Důležitý je především rozbor obsahu pramene, který autor dokládá a vyhodnocuje za pomoci množství tabulek. Autor konstatuje, že knihy jsou spolehlivým pramenem pro sledování městských výdajů, vzhledem k tomu, že počet nedokumentovaných vydání „v malém“ je zanedbatelný.

Analýzou hlavního pramene – knih finančních příkazů – dochází autor k typologii městských výdajů. Rozděluje městské výdaje do sedmi základních typů, které pak rozebírá podrobně a dělí je podle účelu vydání. Výsledky tohoto bádání pak uvádí v širších souvislostech se soudobou politikou a hospodářskou situací země až k přerozdělování získaných prostředků zpět mezi jednotlivé úřady.

Významnou součástí práce je také kapitola zabývající se tzv. graciálními penězi – subvencemi věnovanými pražským městům a jejich čerpání. Jak autor uvádí, byly využívány v prvních létech po válce, kromě splácení dluhů především pro opravy obecních staveb poničených

válkou, od počátku 60. let pak ke koupi Libeňského panství. Autor dochází během rozboru výdajů k tomu, že staroměstská obec uspokojovala těmito penězi aktuální potřeby v době nedostatku vlastních finančních prostředků.

V poslední kapitole se autor zamýšlí nad hospodářským stavem Starého Města pražského po třicetileté válce, kde se věnuje opět rozboru dosavadního bádání. Zde je patrný existující nesoulad mezi přístupem starších a současných badatelů v pohledu na hospodářství a obchod po třicetileté válce, na nějž autor rovněž upozorňuje.

Diplomová práce Tomáše Dvořáka vychází z dosud prakticky nevyužívaného pramene, své závěry autor dokládá množstvím přehledných příloh v podobě tabulek. Jeho rozbor přináší cenné údaje nejen pro zpřesnění představy o hospodářských dějinách, nýbrž i pro zájemce o dějiny architektury a umění. Stavební úpravy, na něž šly peníze z městské pokladny, se týkaly řady významných pražských staveb, obecních, církevních a soukromých. Diplomová práce je tak cenným přínosem pro výzkum pražských měst ve druhé polovině 17. století. Navrhuji hodnocení práce jako výborné.

V Praze 30. srpna 2007

PhDr. Jaroslava Mendelová
Archiv hl. města Prahy

